

Jhn

Chapter 4

Javanese Interlinear

Reference: Javanese Bible (SABDA)

1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι, ὅτι Ἰησοῦς
Nalika lajeng pirsang sang Yésus, bilih mireng sang tiyang-Farisi, bilih Yésus
[G5613](#) [G3767](#) [G1097](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3754](#) [G0191](#) [G3588](#) [G5330](#) [G3754](#) [G2424](#)
πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης,
langkung-kathah murid damel lan mbaptis tinimbang Yohanes,
[G4119](#) [G3101](#) [G4160](#) [G2532](#) [G0907](#) [G2228](#) [G2491](#)

Bareng Gusti mirsa yen wong Farisi wus padha krungu pawarta yen kang manjing dadi siswa sarta dibaptis dening Gusti Yesus iku kehe ngluwihi sakabate Nabi Yokanan,

2 καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτισεν, ἀλλ' οἱ
sanestemen Yésus Panjenenganipun-piyambak boten mbaptis, nanging sang
[G2544](#) [G2424](#) [G0846](#) [G3756](#) [G0907](#) [G0235](#) [G3588](#)
μαθηταὶ αὐτοῦ,
murid Panjenenganipun,
[G3101](#) [G0846](#)

-- sanadyan dudu Gusti Yesus piyambak kang mbaptis, nanging mung para sakabate --

3 ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
nilar sang Yudea, lan tindak malih dhateng sang Galiléa.
[G0863](#) [G3588](#) [G2449](#) [G2532](#) [G0565](#) [G3825](#) [G1519](#) [G3588](#) [G1056](#)

Panjenengane tumuli nilar tanah Yudea, tindak wangsul menyang ing tanah Galilea.

4 Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας.
Kedah nanging Panjenenganipun langkung mili kang-kagungan Samaria.
[G1163](#) [G1161](#) [G0846](#) [G1330](#) [G1223](#) [G3588](#) [G4540](#)

Anadene tindake mau kudu miyos ing tanah Samaria.

5 ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ,
rawuh lajeng dhateng kitha kang-kagungan Samaria dipun-sebat Sikhar,
[G2064](#) [G3767](#) [G1519](#) [G4172](#) [G3588](#) [G4540](#) [G3004](#) [G4965](#)
πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ <τῷ> Ἰωσήφ,
celak kang-kagungan tanah ingkang maringi Yakub <dhateng-sang> Yusuf,
[G4139](#) [G3588](#) [G5564](#) [G3739](#) [G1325](#) [G2384](#) [G3588](#) [G2501](#)
τῷ υἱῷ αὐτοῦ.
dhateng-sang putra panjenenganipun.
[G3588](#) [G5207](#) [G0846](#)

Banjur rawuh ing sawijining kutha ing tanah Samaria kang aran Sikhar, cedhak karo palemahan kang biyen diparingake dening Rama Yakub marang kang putra Yusuf.

6 ἦν δὲ ἐκεῖ, πηγή τοῦ Ἰακώβ; ὁ οὖν Ἰησοῦς,
wonten nanging wonten-mriku, sumur kang-kagungan Yakub; sang lajeng Yésus,
[G1510](#) [G1161](#) [G1563](#) [G4077](#) [G3588](#) [G2384](#) [G3588](#) [G3767](#) [G2424](#)

κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ.
sampun-sayèk saking sang lampahan, pinarak makaten wonten sang sumur.
[G2872](#) [G1537](#) [G3588](#) [G3597](#) [G2516](#) [G3779](#) [G1909](#) [G3588](#) [G4077](#)

ᾠρα ἦν ὡς ἔκτη.
wekdal wonten kirang-langkung kaping-nenem.
[G5610](#) [G1510](#) [G5613](#) [G1623](#)

Ing kono ana sumure Rama Yakub. Gusti Yesus sarehne kraos sayah saka anggone tindak, banjur lenggah ana pinggiring sumur kono. Nalika samana kira-kira wayah jam rolas.

7 ἔρχεται γυνή ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλήσαι ὕδωρ. λέγει
rawuh wanita saking sang Samaria nimba toya. ngendika
[G2064](#) [G1135](#) [G1537](#) [G3588](#) [G4540](#) [G0501](#) [G5204](#) [G3004](#)

αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Δός μοι πεῖν;
dhateng-panjenenganipun sang Yésus, Paring Kula ngombe;
[G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G1325](#) [G1473](#) [G4095](#)

Tumuli ana wong wadon Samaria teka arep ngangsu. Gusti Yesus ngandika marang wong mau: "Aku wenehana ngombe!"

8 οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα
sang amargi murid Panjenenganipun sampun-tindak dhateng sang kitha, supados
[G3588](#) [G1063](#) [G3101](#) [G0846](#) [G0565](#) [G1519](#) [G3588](#) [G4172](#) [G2443](#)

τροφὰς ἀγοράσωσιν.
tedha tumbas.
[G5160](#) [G0059](#)

Awit para sakabate lagi padha menyang kutha tuku pangan.

9 λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνή ἡ Σαμαρίτις, Πῶς
ngendika lajeng dhateng-Panjenenganipun sang wanita sang tiyang-Samaria, Kadospundi
[G3004](#) [G3767](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1135](#) [G3588](#) [G4542](#) [G4459](#)

σὺ Ἰουδαῖος ὢν, παρ' ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς, γυναικὸς
Panjenengan tiyang-Yahudi wonten, saking kula ngombe nyuwun, wanita
[G4771](#) [G2453](#) [G1510](#) [G3844](#) [G1473](#) [G4095](#) [G0154](#) [G1135](#)

Σαμαρίτιδος οὔσης? οὐ γὰρ συνχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρίταις.
tiyang-Samaria wonten? boten amargi sesrawungan tiyang-Yahudi tiyang-Samaria.
[G4542](#) [G1510](#) [G3756](#) [G1063](#) [G4798](#) [G2453](#) [G4541](#)

Wong wadon mau banjur munjuk: "Kadospundi dene Panjenengane tiyang Yahudi kok mundhut ngunjuk dhateng kula tiyang Samaria?" (Awit wong Yahudi ora srawung karo wong Samaria.)

- 10 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Εἰ ἦδεις
 mangsuli Yésus lan ngendika dhateng-panjenenganipun, Manawi panjenengan-pirsa
[G0611](#) [G2424](#) [G2532](#) [G3004](#) [G0846](#) [G1487](#) [G1492](#)
- τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ
 sang peparinganing kang-kagungan Gusti-Allah, lan sinten punika sang
[G3588](#) [G1431](#) [G3588](#) [G2316](#) [G2532](#) [G5101](#) [G1510](#) [G3588](#)
- λέγων σοι, Δός μοι πεῖν, σὺ ἄν
 ingkang-ngendika dhateng-panjenengan, Paring Kula ngombe, panjenengan nate
[G3004](#) [G4771](#) [G1325](#) [G1473](#) [G4095](#) [G4771](#) [G0302](#)
- ἦτησας αὐτὸν, καὶ ἔδωκεν ἄν
 panjenengan-nyuwun Panjenenganipun, lan panjenenganipun-maringi nate
[G0154](#) [G0846](#) [G2532](#) [G1325](#) [G0302](#)
- σοι ὕδωρ ζῶν.
 dhateng-panjenengan toya gesang.
[G4771](#) [G5204](#) [G2198](#)

Gusti Yesus mangsuli, pangandikane: "Manawa kowe sumurup ing peparinge Allah, lan sapa wonge kang tutur ing kowe: Aku wenehana ngombe, mesthi kowe kang njaluk marang wong iku, tumuli kowe diwenehi banyu urip."

- 11 λέγει αὐτῷ «ἦ γυνή», Κύριε, οὐτε ἄντλημα
 ngendika dhateng-Panjenenganipun <sang wanita>, Gusti, boten-wonten timba
[G3004](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1135](#) [G2962](#) [G3777](#) [G0502](#)
- ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ; πόθεν οἶν
 Panjenengan-gadhah, lan sang sumur punika jero; saking-pundi lajeng
[G2192](#) [G2532](#) [G3588](#) [G5421](#) [G1510](#) [G0901](#) [G4159](#) [G3767](#)
- ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν?
 Panjenengan-gadhah sang toya sang gesang?
[G2192](#) [G3588](#) [G5204](#) [G3588](#) [G2198](#)

Unjuke wong wadon mau: "Bendara, Panjenengan boten kagungan timba, mangka sumuripun lebet, dados saking pundi anggen Panjenengan angsal toya gesang punika?"

- 12 μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ,
 menapa Panjenengan langkung-ageng punika tinimbang-sang bapa kita Yakub,
[G3361](#) [G4771](#) [G3173](#) [G1510](#) [G3588](#) [G3962](#) [G1473](#) [G2384](#)
- ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν,
 ingkang maringi dhateng-kita sang sumur, lan piyambakipun saking punika ngombe,
[G3739](#) [G1325](#) [G1473](#) [G3588](#) [G5421](#) [G2532](#) [G0846](#) [G1537](#) [G0846](#) [G4095](#)
- καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ;
 lan sang putra piyambakipun, lan sang kewan piyambakipun?
[G2532](#) [G3588](#) [G5207](#) [G0846](#) [G2532](#) [G3588](#) [G2353](#) [G0846](#)

Panjenengan mesthi boten nglangkungi leluhur kula Yakub ingkang maringaken sumur punika dhateng bangsa kula. Dene panjenenganipun ugi ngunjuk saking sumur punika, samanten ugi para putra lan kewanipun."

- 13 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Πᾶς ὁ
 mangsuli Yésus lan ngendika dhateng-panjenenganipun, Saben sang
[G0611](#) [G2424](#) [G2532](#) [G3004](#) [G0846](#) [G3956](#) [G3588](#)
- πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν;
 ingkang-ngombe saking sang toya punika, badhé-ngelak malih;
[G4095](#) [G1537](#) [G3588](#) [G5204](#) [G3778](#) [G1372](#) [G3825](#)

Gusti Yesus mangsuli pangandikane: “Sapa wong kang ngombe banyu iki bakal ngelak maneh,

- 14 ὁσ δ’ ἄν πίη ἐκ τοῦ ὕδατος οὐ ἐγὼ δώσω
ingkang nanging nate ngombe saking sang toya ingkang Kula badhé-maringi
[G3739](#) [G1161](#) [G0302](#) [G4095](#) [G1537](#) [G3588](#) [G5204](#) [G3739](#) [G1473](#) [G1325](#)
- αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει, εἰς τὸν αἰῶνα. ἀλλὰ
dhateng-panjenenganipun, boten nate badhé-ngelak, dhateng sang salaminipun. nanging
[G0846](#) [G3756](#) [G3361](#) [G1372](#) [G1519](#) [G3588](#) [G0165](#) [G0235](#)
- τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν
sang toya ingkang Kula-badhé-maringi dhateng-panjenenganipun badhé-dados ing
[G3588](#) [G5204](#) [G3739](#) [G1325](#) [G0846](#) [G1096](#) [G1722](#)
- αὐτῷ πηγῆ ὕδατος, ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον.
panjenenganipun sumur toya, ingkang-mumbul dhateng gesang langgeng.
[G0846](#) [G4077](#) [G5204](#) [G0242](#) [G1519](#) [G2222](#) [G0166](#)

nanging sing sapa ngombe banyu pawewehKu, bakal ora ngelak ing salawas-lawase. Malah banyu pawewehKu mau ana ing jerone wong iku bakal dadi sumber, kang mancur terus tumeka ing urip, langgeng.”

- 15 λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή, Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ
ngendika dhateng Panjenenganipun sang wanita, Gusti, paring kula punika sang
[G3004](#) [G4314](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1135](#) [G2962](#) [G1325](#) [G1473](#) [G3778](#) [G3588](#)
- ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ διέρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν.
toya, supados boten kula-ngelak, boten-ugi langkung mriki nimba.
[G5204](#) [G2443](#) [G3361](#) [G1372](#) [G3366](#) [G1330](#) [G1759](#) [G0501](#)

Unjuke wong wadon mau: “Bendara, kula Panjenengan paringi toya punika, supados sampun ngantos ngelak, sarta boten sisah ngangsu mriki malih!”

- 16 λέγει αὐτῇ Ὑπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα, σου
ngendika dhateng-panjenenganipun Tindaka, timbala sang semahipun, panjenengan
[G3004](#) [G0846](#) [G5217](#) [G5455](#) [G3588](#) [G0435](#) [G4771](#)
- καὶ ἔλθε ἐνθάδε.
lan rawuha mriki.
[G2532](#) [G2064](#) [G1759](#)

Pangandikane Gusti Yesus: “Lungaa, undangan bojomu, tumuli balia mrene!”

- 17 ἀπεκρίθη ἡ γυνή καὶ εἶπεν «αὐτῷ», Οὐκ ἔχω
mangsuli sang wanita lan ngendika <dhateng-Panjenenganipun>, Boten kula-gadhah
[G0611](#) [G3588](#) [G1135](#) [G2532](#) [G3004](#) [G0846](#) [G3756](#) [G2192](#)
- ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Καλῶς εἶπας
semah. ngendika dhateng-panjenenganipun sang Yésus, Saé panjenengan-criyosaken
[G0435](#) [G3004](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G2573](#) [G3004](#)
- ὅτι, Ἄνδρα οὐκ ἔχω;
bilih, Semah boten kula-gadhah;
[G3754](#) [G0435](#) [G3756](#) [G2192](#)

Unjuke wong wadon: “Kula boten gadhah semah.” Pangandikane Gusti Yesus: “Bener kandhamu, yen kowe ora duwe bojo iku.

18 πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὄν
 gangsal amargi semah panjenengan-gadhah, lan sapunika ingkang
[G4002](#) [G1063](#) [G0435](#) [G2192](#) [G2532](#) [G3568](#) [G3739](#)
 ἔχεις, οὐκ ἔστιν σου ἀνὴρ; τοῦτο ἀληθές
 panjenengan-gadhah, boten punika panjenengan semah; punika leres
[G2192](#) [G3756](#) [G1510](#) [G4771](#) [G0435](#) [G3778](#) [G0227](#)
 εἴρηκας.
 panjenengan-criyosaken.
[G2046](#)

| Sabab anggonmu bebojoan wus ambal kaping lima, mangka kang saiki iku dudu bojomu. Pancen bener ujarmu kang mangkono iku."

19 λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης
 ngendika dhateng-Panjenenganipun sang wanita, Gusti, kula-ningali bilih nabi
[G3004](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1135](#) [G2962](#) [G2334](#) [G3754](#) [G4396](#)
 εἶ σύ.
 punika Panjenengan.
[G1510](#) [G4771](#)

| Unjuke wong wadon: "Gusti, sapunika tumrap kawula sampun cetha, bilih Paduka punika nabi.

20 οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν, καὶ
 sang bapa kita ing sang gunung punika sujud, lan
[G3588](#) [G3962](#) [G1473](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3735](#) [G3778](#) [G4352](#) [G2532](#)
 ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος
 panjenengan-sadaya ngendika bilih ing Yerusalem punika sang panggenan
[G4771](#) [G3004](#) [G3754](#) [G1722](#) [G2414](#) [G1510](#) [G3588](#) [G5117](#)
 ὅπου προσκυνεῖν δεῖ.
 wonten-pundi sujud kedah.
[G3699](#) [G4352](#) [G1163](#)

| Para leluhur kawula anggenipun sujud wonten ing redi punika, mangka bangsa Paduka criyos bilih panggenanipun tiyang nglampahi sujud punika ing Yerusalem."

21 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Πίστευέ μοι, γυναί, ὅτι ἔρχεται
 ngendika dhateng-panjenenganipun sang Yésus, Pitadosa Kula, wanita, bilih rawuh
[G3004](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G4100](#) [G1473](#) [G1135](#) [G3754](#) [G2064](#)
 ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις,
 wekdal, nalika boten-wonten ing sang gunung punika, boten-ugi ing Yerusalem,
[G5610](#) [G3753](#) [G3777](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3735](#) [G3778](#) [G3777](#) [G1722](#) [G2414](#)
 προσκυνήσετε τῷ Πατρί.
 panjenengan-badhé-sujud dhateng-sang Rama.
[G4352](#) [G3588](#) [G3962](#)

| Pangandikane Gusti Yeusu: "He, wong wadon, ngandela marang Aku, bakal tumeka ing wektune anggonmu padha sujud marang Gusti Allah ora ana ing gunung iki, lan iya ora ana ing kutha Yerusalem.

22 ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὁ οὐκ οἴδατε; ἡμεῖς προσκυνοῦμεν
 panjenengan-sadaya sujud ingkang boten panjenengan-pirsa; kita sujud
[G4771](#) [G4352](#) [G3739](#) [G3756](#) [G1492](#) [G1473](#) [G4352](#)
 ὁ οἴδαμεν; ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν.
 ingkang kita-pirsa; amargi sang karahayon saking sang tiyang-Yahudi punika.
[G3739](#) [G1492](#) [G3754](#) [G3588](#) [G4991](#) [G1537](#) [G3588](#) [G2453](#) [G1510](#)

Kowe iku padha sujud marang kang ora padha kokweruhi. Aku iki padha sujud marang kang padha Dakweruhi. Awit mungguh wijiling karahayon iku saka bangsa Yahudi.

- 23 ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ
nanging rawuh wekdal lan sapunika punika, nalika sang sejati panyembah
[G0235](#) [G2064](#) [G5610](#) [G2532](#) [G3568](#) [G1510](#) [G3753](#) [G3588](#) [G0228](#) [G4353](#)
- προσκυνήσουσιν τῷ Πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ; καὶ γὰρ
badhé-sujud dhateng-sang Rama ing roh lan kayekten; lan amargi
[G4352](#) [G3588](#) [G3962](#) [G1722](#) [G4151](#) [G2532](#) [G0225](#) [G2532](#) [G1063](#)
- ὁ Πατὴρ τοιοῦτους ζητεῖ, τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν.
sang Rama ingkang-makaten madosi, sang ingkang-sujud Panjenenganipun.
[G3588](#) [G3962](#) [G5108](#) [G2212](#) [G3588](#) [G4352](#) [G0846](#)

Nanging bakal tumeka ing wektune, malah saiki wus tumeka ing wektune para wong sujud kang sajati iku anggone padha sujud marang Sang Rama sajroning Roh lan kayekten, awit wong sujud kang kaya mangkono iku kang dikarsakake dening Sang Rama.

- 24 Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας «αὐτόν», ἐν
Roh sang Gusti-Allah, lan sang ingkang-sujud <Panjenenganipun>, ing
[G4151](#) [G3588](#) [G2316](#) [G2532](#) [G3588](#) [G4352](#) [G0846](#) [G1722](#)
- πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.
roh lan kayekten kedah sujud.
[G4151](#) [G2532](#) [G0225](#) [G1163](#) [G4352](#)

Gusti Allah iku Roh, mulane kang padha sujud marang Gusti Allah, anggone sujud iku kudu ing sajroning roh lan kayekten.”

- 25 λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται,
ngendika dhateng-Panjenenganipun sang wanita, Kula-pirsa bilih Mésias rawuh,
[G3004](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1135](#) [G1492](#) [G3754](#) [G3323](#) [G2064](#)
- ὁ λεγόμενος Χριστός; ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν
sang dipun-sebat Kristus; nalika rawuh Panjenenganipun, badhé-nyariosaken dhateng-kita
[G3588](#) [G3004](#) [G5547](#) [G3752](#) [G2064](#) [G1565](#) [G0312](#) [G1473](#)
- ἅπαντα.
sadaya.
[G0537](#)

Unjuke wong wadon: “Kawula sumerep bilih Sang Mesih badhe rawuh, ingkang ugi kasebat Sang Kristus; punika sarawuhipun badhe nyumerepaken samukawis dhateng kawula sadaya.”

- 26 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν
ngendika dhateng-panjenenganipun sang Yésus, Kula punika, sang ingkang-ngendika
[G3004](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G1473](#) [G1510](#) [G3588](#) [G2980](#)
- σοι.
dhateng-panjenengan.
[G4771](#)

Pangandikane Gusti Yesus: “Iya Aku iki Panjenengane kang lagi ngandikan karo kowe iki.”

27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον ὅτι
 Lan wonten punika rawuh sang murid Panjenenganipun, lan gumun bilih
[G2532](#) [G1909](#) [G3778](#) [G2064](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0846](#) [G2532](#) [G2296](#) [G3754](#)

μετὰ γυναικὸς ἐλάλει; οὐδεὶς μέντοι εἶπεν, Τί
 kaliyan wanita ngendika; boten-wonten-satunggal nanging ngendika, Menapa
[G3326](#) [G1135](#) [G2980](#) [G3762](#) [G3305](#) [G3004](#) [G5101](#)

ζητεῖς? ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς?
 Panjenengan-padosi? utawi menapa Panjenengan-ngendika kaliyan panjenenganipun?
[G2212](#) [G2228](#) [G5101](#) [G2980](#) [G3326](#) [G0846](#)

Nalika samana para sakabate teka, sarta padha gumun dene Gusti Yesus imbal pangandika karo wong wadon. Ananging ora ana siji-sijia kang munjuk: "Ingkang Paduka karsakaken punapa?" Utawa: "Tiyang punika Paduka pangandikani punapa?"

28 ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἢ γυνή, καὶ ἀπῆλθεν εἰς
 nilar lajeng sang genthong panjenenganipun sang wanita, lan tindak dhateng
[G0863](#) [G3767](#) [G3588](#) [G5201](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1135](#) [G2532](#) [G0565](#) [G1519](#)

τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις,
 sang kitha, lan ngendika dhateng-sang manungsa,
[G3588](#) [G4172](#) [G2532](#) [G3004](#) [G3588](#) [G0444](#)

Wong wadon mau tumuli ninggal june ana ing kono, banjur menyang kutha lan crita marang wong-wong ing kono:

29 Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ὅσα
 Rawuha, pirsanana manungsa ingkang ngendika dhateng-kula sadaya pinten-pinten
[G1205](#) [G3708](#) [G0444](#) [G3739](#) [G3004](#) [G1473](#) [G3956](#) [G3745](#)

ἐποίησα; μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός?
 kula-tindakaken; menapa punika punika sang Kristus?
[G4160](#) [G3385](#) [G3778](#) [G1510](#) [G3588](#) [G5547](#)

Ayo padha ndelenga, ing kana ana wong kang ngandhakake lelakonku kabeh marang aku. Apa kirane iku Sang Kristus?"

30 ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἦρχοντο πρὸς αὐτόν.
 medal saking sang kitha, lan rawuh dhateng Panjenenganipun.
[G1831](#) [G1537](#) [G3588](#) [G4172](#) [G2532](#) [G2064](#) [G4314](#) [G0846](#)

Wong-wong mau tumuli padha mangkat menyang ing sajabane kutha sowan marang ngarsane Gusti Yesus.

31 Ἐν τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ, λέγοντες, Ῥαββί,
 Ing sang antawis nyuwun Panjenenganipun sang murid, ngendika, Rabbi,
[G1722](#) [G3588](#) [G3342](#) [G2065](#) [G0846](#) [G3588](#) [G3101](#) [G3004](#) [G4461](#)

φάγε.
 dahar.
[G5315](#)

Nalika samana para sakabate tumuli matur marang Gusti Yesus, unjuka: "Rabbi, sumangga Paduka dhahar!"

32 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν
 sang nanging ngendika dhateng-piyambakipun, Kula tedha gadhah nedha, ingkang
[G3588](#) [G1161](#) [G3004](#) [G0846](#) [G1473](#) [G1035](#) [G2192](#) [G5315](#) [G3739](#)

ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.
 panjenengan-sadaya boten pirsā.
[G4771](#) [G3756](#) [G1492](#)

Nanging Gusti Yesus ngandika: "Aku duwe pangan kang ora padha koksumurupi."

33 ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους, Μὴ τις
ngendika lajeng sang murid dhateng satunggal-lan-satunggalipun, Menapa satunggal
[G3004](#) [G3767](#) [G3588](#) [G3101](#) [G4314](#) [G0240](#) [G3361](#) [G5100](#)

ἦνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν?
mbeta dhateng-Panjenenganipun nedha?
[G5342](#) [G0846](#) [G5315](#)

Kang iku para sakabat padha sapocapan: “Apa kira-kira ana wong kang nyaosi dhahar?”

34 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα
ngendika dhateng-piyambakipun sang Yésus, Kula tedha punika supados
[G3004](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G1699](#) [G1033](#) [G1510](#) [G2443](#)

ποιήσω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω
Kula-tindakaken sang karsa kang-kagungan ingkang-ngutus Kula, lan rampung
[G4160](#) [G3588](#) [G2307](#) [G3588](#) [G3992](#) [G1473](#) [G2532](#) [G5048](#)

αὐτοῦ τὸ ἔργον.
Panjenenganipun sang pandamel.
[G0846](#) [G3588](#) [G2041](#)

Pangandikane Gusti Yesus: “Kang dadi panganKu iya anggonKu nglakoni karsane kang ngutus Aku, sarta ngrampungake ayahane.

35 οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι Ἔτι τετράμηνός ἐστιν καὶ ὁ
boten panjenengan-sadaya ngendika, bilih Tasih sekawan-wulan punika lan sang
[G3756](#) [G4771](#) [G3004](#) [G3754](#) [G2089](#) [G5072](#) [G1510](#) [G2532](#) [G3588](#)

θερισμός ἔρχεται? ἰδοὺ, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς
panen rawuh? lah, Kula-ngendika dhateng-panjenengan, inggahaken sang
[G2326](#) [G2064](#) [G3708](#) [G3004](#) [G4771](#) [G1869](#) [G3588](#)

ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς
patingal panjenengan, lan pirsanana sang pategalan, bilih putih punika kangge
[G3788](#) [G4771](#) [G2532](#) [G2300](#) [G3588](#) [G5561](#) [G3754](#) [G3022](#) [G1510](#) [G4314](#)

θερισμόν ἤδη.
panen sarunika.
[G2326](#) [G2235](#)

Rak ana ujarmu kang mangkene: Kurang patang sasi nuli panen. Nanging pituturKu ing kowe: Padha delengen ing kiwa tengenmu lan tamatna pategalan-pategalan, kang katon kuning iku wus kena dienen.

36 ὁ θερίζων μισθόν, λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν
sang ingkang-mundéni epanan, nampi lan ngempulaken woh dhateng gesang
[G3588](#) [G2325](#) [G3408](#) [G2983](#) [G2532](#) [G4863](#) [G2590](#) [G1519](#) [G2222](#)

αἰώνιον, ἵνα ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρη, καὶ ὁ θερίζων.
langgeng, supados sang ingkang-nyebar sami bingah, lan sang ingkang-mundéni.
[G0166](#) [G2443](#) [G3588](#) [G4687](#) [G3674](#) [G5463](#) [G2532](#) [G3588](#) [G2325](#)

Saiki kang derep wus tanpa bawon, sarta nglumpukake woh kang tumuju marang ing urip langgeng, satemah kang nyebar lan kang derep loro-lorone padha bungah.

37 ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ
ing amargi punika sang sabda punika temen, bilih sanès punika sang
[G1722](#) [G1063](#) [G3778](#) [G3588](#) [G3056](#) [G1510](#) [G0228](#) [G3754](#) [G0243](#) [G1510](#) [G3588](#)

σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων.
ingkang-nyebar, lan sanès sang ingkang-mundéni.
[G4687](#) [G2532](#) [G0243](#) [G3588](#) [G2325](#)

Awit tumrap iki bener bebasan kang muni mangkene: Kang siji nyebar, sijine kang ngeneni.

- 38 ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὁ οὐχ ὑμεῖς
Kula ngutus panjenengan-sadaya mundéni ingkang boten panjenengan-sadaya
[G1473](#) [G0649](#) [G4771](#) [G2325](#) [G3739](#) [G3756](#) [G4771](#)
- κεκοπιάκατε; ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν
sampun-magawang; sanèsipun sampun-magawang, lan panjenengan-sadaya dhateng sang
[G2872](#) [G0243](#) [G2872](#) [G2532](#) [G4771](#) [G1519](#) [G3588](#)
- κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.
ragawangan piyambakipun sampun-mlebet.
[G2873](#) [G0846](#) [G1525](#)

Kowe padha Dakutus ngeneni kang dudu garapanmu. Wong liya kang padha nggarap, lan kowe kang padha ngundhuhi pametuning garapane.”

- 39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν
Saking nanging sang kitha runika, kathah pitados dhateng Panjenenganipun
[G1537](#) [G1161](#) [G3588](#) [G4172](#) [G1565](#) [G4183](#) [G4100](#) [G1519](#) [G0846](#)
- τῶν Σαμαριτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς
kang-kagungan tiyang-Samaria, amargi sang sabda kang-kagungan wanita
[G3588](#) [G4541](#) [G1223](#) [G3588](#) [G3056](#) [G3588](#) [G1135](#)
- μαρτυροῦσης ὅτι, εἶπέν μοι πάντα ἅ
ingkang-nyekseni bilih, Panjenenganipun-ngendika dhateng-kula sadaya ingkang
[G3140](#) [G3754](#) [G3004](#) [G1473](#) [G3956](#) [G3739](#)
- ἐποίησα.
kula-tindakaken.
[G4160](#)

Kacarita akeh wong Samaria ing kutha kono kang padha pracaya marang Panjenengane awit saka paseksene wong wadon mau: “Panjenengane wus mbedhek sakabehing lelakonku.”

- 40 ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρίται, ἠρώτων
nalika lajeng rawuh dhateng Panjenenganipun sang tiyang-Samaria, nyuwun
[G5613](#) [G3767](#) [G2064](#) [G4314](#) [G0846](#) [G3588](#) [G4541](#) [G2065](#)
- αὐτὸν μεῖναι παρ’ αὐτοῖς, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο
Panjenenganipun dedalem kaliyan piyambakipun, lan dedalem wonten-mriku kalih
[G0846](#) [G3306](#) [G3844](#) [G0846](#) [G2532](#) [G3306](#) [G1563](#) [G1417](#)
- ἡμέρας.
dinten.
[G2250](#)

Wong-wong Samaria mau bareng wus sowan ing ngarsane Gusti Yesus, padha duwe atur panyuwun, muga karsaa lereb ana ing omahe. Panjenengane iya banjur lereb ana ing kono rong dina,

- 41 καὶ πολλῶ πλείους ἐπίστευσαν, διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ;
lan langkung kathah pitados, amargi sang sabda Panjenenganipun;
[G2532](#) [G4183](#) [G4119](#) [G4100](#) [G1223](#) [G3588](#) [G3056](#) [G0846](#)

sarta mundhak akeh maneh kang padha manjing pracaya awit saka pangandikane,

42 τῆ τε γυναικὶ ἔλεγον, ὅτι Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν
dhateng-sang lan wanita ngendika, bilih Boten-malih amargi sang panjenengan
[G3588](#) [G5037](#) [G1135](#) [G3004](#) [G3754](#) [G3765](#) [G1223](#) [G3588](#) [G4674](#)

λαλιᾶν πιστεύομεν; αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός
criyos kita-pitados; kita-piyambak amargi sampun-mireng, lan kita-pirsa bilih punika
[G2981](#) [G4100](#) [G0846](#) [G1063](#) [G0191](#) [G2532](#) [G1492](#) [G3754](#) [G3778](#)

ἐστὶν ἀληθῶς ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου,
punika temen-temen sang Juruwilujeng kang-kagungan jagad,
[G1510](#) [G0230](#) [G3588](#) [G4990](#) [G3588](#) [G2889](#)

| lan padha tutur marang wong wadon mau: “Anggonku padha pracaya wus ora marga saka ujarmu iku. Amarga aku dhewe wus padha ngrungokake Panjenengane, lan aku wus padha sumurup yen sanyatane Panjenengane iku Pamartaning jagad.”

43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας, ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, εἰς τὴν
Sasampunipun nanging sang kalih dinten, medal saking-mriku, dhateng sang
[G3326](#) [G1161](#) [G3588](#) [G1417](#) [G2250](#) [G1831](#) [G1564](#) [G1519](#) [G3588](#)

Γαλιλαίαν;
Galiléa;
[G1056](#)

| Sawuse rong dina iku Gusti Yesus tedhak saka ing kono menyang ing tanah Galilea,

44 αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης ἐν τῇ
Panjenenganipun amargi Yésus sampun-nyekseni, bilih nabi ing sang
[G0846](#) [G1063](#) [G2424](#) [G3140](#) [G3754](#) [G4396](#) [G1722](#) [G3588](#)

ἰδίᾳ πατρίδι, τιμὴν οὐκ ἔχει.
piyambakipun-piyambak tanah-wutah-rah, pakurmatan boten gadhah.
[G2398](#) [G3968](#) [G5092](#) [G3756](#) [G2192](#)

| sabab Gusti Yesus wus nekseni piyambak yen kang jeneng nabi iku ora kajen ana ing nagarane dhewe.

45 ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ
nalika lajeng rawuh dhateng sang Galiléa, nampi Panjenenganipun sang
[G3753](#) [G3767](#) [G2064](#) [G1519](#) [G3588](#) [G1056](#) [G1209](#) [G0846](#) [G3588](#)

Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ὅσα ἐποίησεν ἐν
tiyang-Galiléa, sadaya sampun-mirsani pinten-pinten Panjenenganipun-damel ing
[G1057](#) [G3956](#) [G3708](#) [G3745](#) [G4160](#) [G1722](#)

Ἱεροσολύμοις, ἐν τῇ ἑορτῇ; καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν
Yerusalem, ing sang riyadi; lan piyambakipun amargi rawuh dhateng sang
[G2414](#) [G1722](#) [G3588](#) [G1859](#) [G2532](#) [G0846](#) [G1063](#) [G2064](#) [G1519](#) [G3588](#)

ἑορτήν.
riyadi.
[G1859](#)

| Sarawuhe ing tanah Galilea, banjur ditampeni dening wong-wong ing kono, marga iku wus padha ndeleng sakehing pandamele ana ing Yerusalem nalika riyaya, amarga wong-wong mau uga melu nekani riyaya iku.

46 ἤλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου
 Rawuh lajeng malih dhateng sang Kana kang-kagungan Galiléa, wonten-pundi
[G2064](#) [G3767](#) [G3825](#) [G1519](#) [G3588](#) [G2580](#) [G3588](#) [G1056](#) [G3699](#)

ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν τις βασιλικός, οὗ
 Panjenenganipun-damel sang toya anggur. Lan wonten satunggal abdi-dalem, ingkang
[G4160](#) [G3588](#) [G5204](#) [G3631](#) [G2532](#) [G1510](#) [G5100](#) [G0937](#) [G3739](#)

ὁ υἱὸς ἠσθένης ἐν Καφαρναούμ.
 sang putra sakit ing Kapernaum.
[G3588](#) [G5207](#) [G0770](#) [G1722](#) [G2584](#)

| Gusti Yesus tumuli tindak maneh menyang ing Kana ing tanah Galilea, panggonane nalika Panjenengane nyabdakake banyu dadi anggur. Anadene ing Kapernaum ana priyayi kadhaton duwe anak lanang kang lagi lara.

47 οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν
 punika mireng bilih Yésus rawuh saking sang Yudea dhateng sang
[G3778](#) [G0191](#) [G3754](#) [G2424](#) [G2240](#) [G1537](#) [G3588](#) [G2449](#) [G1519](#) [G3588](#)

Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠρώτα ἵνα καταβῆ, καὶ
 Galiléa, tindak dhateng Panjenenganipun, lan nyuwun supados tumurun, lan
[G1056](#) [G0565](#) [G4314](#) [G0846](#) [G2532](#) [G2065](#) [G2443](#) [G2597](#) [G2532](#)

ἰάσεται αὐτοῦ τὸν υἱόν; ἤμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν.
 nyarasaken panjenenganipun sang putra; badhé amargi séda.
[G2390](#) [G0846](#) [G3588](#) [G5207](#) [G3195](#) [G1063](#) [G0599](#)

| Nalika priyayi mau krungu warta manawa Gusti Yesus saka ing tanah Yudea rawuh ing tanah Galilea, banjur seba marang ngarsane Gusti Yesus sarta darbe panyuwun muga karsaa tedhak nyarasake anake, awit anake iku wus arep mati.

48 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, Ἐὰν μὴ σημεῖα
 ngendika lajeng sang Yésus dhateng panjenenganipun, Manawi boten pratandha
[G3004](#) [G3767](#) [G3588](#) [G2424](#) [G4314](#) [G0846](#) [G1437](#) [G3361](#) [G4592](#)

καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε.
 lan mukjizat panjenengan-mirsani, boten nate panjenengan-badhé-pitados.
[G2532](#) [G5059](#) [G3708](#) [G3756](#) [G3361](#) [G4100](#)

| Gusti Yesus tumuli ngandika marang priyayi mau: “Manawa ora ndeleng pratandha lan kaelokan, kowe ora bakal padha pracaya.”

49 λέγει πρὸς αὐτόν ὁ βασιλικός, Κύριε, κατάβηθι πρὶν
 ngendika dhateng Panjenenganipun sang abdi-dalem, Gusti, tumurun sadèrèngipun
[G3004](#) [G4314](#) [G0846](#) [G3588](#) [G0937](#) [G2962](#) [G2597](#) [G4250](#)

ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.
 séda sang lare kula.
[G0599](#) [G3588](#) [G3813](#) [G1473](#)

| Unjuke priyayi mau: “Dhuh Gusti, mugi karsaa tedhak sapunika mumpung anak kawula dereng pejah.”

50 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου, ὁ υἱὸς σου
 ngendika dhateng-panjenenganipun sang Yésus, Tindaka, sang putra panjenengan
[G3004](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G4198](#) [G3588](#) [G5207](#) [G4771](#)

ζῆ. ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν
 gesang. pitados sang manungsa dhateng-sang sabda ingkang ngendika
[G2198](#) [G4100](#) [G3588](#) [G0444](#) [G3588](#) [G3056](#) [G3739](#) [G3004](#)

αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο.
 dhateng-panjenenganipun sang Yésus, lan tindak.
[G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G2532](#) [G4198](#)

Pangandikane Gusti Yesus: “Balìa, anakmu urip.” Priyayi mau pracaya marang pangandikane Gusti Yesus iku, tumuli bali.

- 51 ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι <αὐτοῦ>
sarunika nanging panjenenganipun tumurun, sang abdi <panjenenganipun>
[G2235](#) [G1161](#) [G0846](#) [G2597](#) [G3588](#) [G1401](#) [G0846](#)
- ὑπήντησαν αὐτῷ, λέγοντες, ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῆ.
marapak panjenenganipun, ngendika, bilih sang lare panjenenganipun gesang.
[G5221](#) [G0846](#) [G3004](#) [G3754](#) [G3588](#) [G3816](#) [G0846](#) [G2198](#)

Nalika isih ana ing dalan priyayi mau kapethuk abdi-abdine, kang padha nusul ngaturi pawarta, manawa anake urip.

- 52 ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν παρ’ αὐτῶν, ἐν ἣ κομψότερον
pados-pirsa lajeng sang wekdal saking piyambakipun, ing ingkang langkung-saé
[G4441](#) [G3767](#) [G3588](#) [G5610](#) [G3844](#) [G0846](#) [G1722](#) [G3739](#) [G2866](#)
- ἔσχεν. εἶπαν οὖν αὐτῷ ὅτι, Ἐχθὲς ὥραν ἐβδόμην,
dados. ngendika lajeng dhateng-panjenenganipun bilih, Kala-wingi wekdal kaping-pitu,
[G2192](#) [G3004](#) [G3767](#) [G0846](#) [G3754](#) [G5504](#) [G5610](#) [G1442](#)
- ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός.
nilar panjenenganipun sang panas.
[G0863](#) [G0846](#) [G3588](#) [G4446](#)

Tumuli padha didangu, wayah apa anake wiwit waras. Ature: “Kala wingi wanci jam satunggal siyang, anggenipun mantun benter.”

- 53 ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι [ἐν] ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ἣ εἶπεν
pirsa lajeng sang bapa bilih [ing] runika sang wekdal ing ingkang ngendika
[G1097](#) [G3767](#) [G3588](#) [G3962](#) [G3754](#) [G1722](#) [G1565](#) [G3588](#) [G5610](#) [G1722](#) [G3739](#) [G3004](#)
- αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὁ υἱός σου ζῆ. καὶ
dhateng-panjenenganipun sang Yésus, Sang putra panjenengan gesang. lan
[G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3588](#) [G5207](#) [G4771](#) [G2198](#) [G2532](#)
- ἐπίστευσεν αὐτὸς, καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη.
pitados panjenenganipun, lan sang brayat panjenenganipun sédaya.
[G4100](#) [G0846](#) [G2532](#) [G3588](#) [G3614](#) [G0846](#) [G3650](#)

Barakne mau banjur kelingan yen ing wayah iku anggone dipangandikani dening Gusti Yesus: “Anakmu urip.” Priyayi mau tumuli pracaya dalah sabrayate kabeh.

- 54 Τοῦτο δὲ πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν
Runika nanging malih kaping-kalih pratandha dipun-damel sang Yésus, rawuh
[G3778](#) [G1161](#) [G3825](#) [G1208](#) [G4592](#) [G4160](#) [G3588](#) [G2424](#) [G2064](#)
- ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
saking sang Yudea dhateng sang Galiléa.
[G1537](#) [G3588](#) [G2449](#) [G1519](#) [G3588](#) [G1056](#)

Iku pratandha kang kapindho kang katindakake dening Gusti Yesus nalika kondur saka ing tanah Yudea menyang ing tanah Galilea.